

Mugikorrak minbizia eragin ote lezake?

OMEk (Osasunaren Mundu Erakundeak) telefono mugikorraren erabilerak eta garuneko minbiziak izan dezaketen loturaz ohartarazi du. Gai horretaz hitz egin dute Euskadi Irratiko Faktoria irratsaio batean, Elhuyarreko Ana Galarraga adituarekin.

Euskadi Irratiko elkarrizketa entzuten duzun bitartean, aukeratu ondoko galderen erantzun egokia, betiere entzundakoa kontuan harturik.

1. Berriak dio mugikorren eta minbiziaren artean

- ☐ ezin dela esan loturarik dagoenik.
- ☐ loturaren bat dagoela frogatua dagoela.
- ☐ loturaren bat egon litekeela.

2. Irratsaioko adituak

- ☐ ez dio garrantzirik kendu nahi, oraindik frogatzeko badago ere.
- ☐ ez dio inongo garrantzirik eman berri horri.
- ☐ funtsik ez duela iritzi dio.

3. Ikerketak dioenez, minbizia izateko arriskua areagotu daiteke

- ☐ mugikorreko Internetera konektatuta egonez gero.
- ☐ mugikorretik hitz egiteaz gain, Internetek nabigatzen ibiliz gero.
- ☐ mugikorretik hitz egiten jardunez gero.

4. Kaliforniako Unibertsitateak eginiko ikerketak, $i\frac{1}{2}$ sailkatu ditu mugikorrak.

- ☐ agian osasunerako arriskutsuak izan litezkeen produktuen taldean
- ☐ frogatutako eragileen taldean
- ☐ minbizia eragiten dutela esateko frogarik ez dagoen taldean

5. Adituaren iritziz,

- ☐ kafea ere garai batean arriskugarritzat jo zuten.
- ☐ mugikorrak dauden arrisku-talde berean daude beste produktu ezagun batzuk, kafea esaterako.
- ☐ teorian arriskutsuak izan litezkeen baina gero, benetan, ez diren taldekoa dela mugikorra.

6. Berri hau zabaltzeko dute

- ☐ jendea beldurtzeko, nahiz eta ez dagoen behar adina ebidentzia.
- ☐ kerketa sakon baten berri emateko, jendeak eskatzen duenari erantzun bat emate aldera.
- ☐ mugikorraren gehiegizko erabilerarik egin ez dezagun.

7. Ikerketa sakonago bat da egiten ari dira Europako hainbat herrialdetan eta

- ☐ askoz zehatzago emango ditu datuak ikerketa horrek.
- ☐ frogatzea espero da orain probabilitatea baino ez dena.
- ☐ ondorio ezberdinak atera dituzte ikerketa egin den herrialdeetan.

8. Kafeak

- ☐ buruko minbiziarekin dauka lotura.
- ☐ koloneko minbizia eragin lezake.
- ☐ maskuriko minbiziarekin dauka lotura.

Erantzunak

1. Berriak dio mugikorren eta minbiziaren artean

☐ loturaren bat egon litekeela.

2. Irratsaioko adituak

☐ ez dio garrantzirik kendu nahi, oraindik frogatzeko badago ere.

3. Ikerketak dioenez, minbizia izateko arriskua areagotu daiteke

☐ mugikorretik hitz egiten jardunez gero.

4. Kaliforniako Unibertsitateak eginiko ikerketak, $\frac{1}{2}$ sailkatu ditu mugikorrak.

☐ agian osasunerako arriskutsuak izan litezkeen produktuen taldean

5. Adituaren iritziz,

☐ mugikorrak dauden arrisku-talde berean daude beste produktu ezagun batzuk, kafea esaterako.

6. Berri hau zabaldu dute

☐ ikerketa sakon baten berri emateko, jendeak eskatzen duenari erantzun bat emate aldera.

7. Ikerketa sakonago bat da egiten ari dira Europako hainbat herrialdetan eta

☐ askoz zehatzago emango ditu datuak ikerketa horrek.

8. Kafeak

☐ maskuriko minbiziarekin dauka lotura.

Transkripzioa

M. Etkezortu: Munduko Osasun Erakundeak dio patrikako telefonoaren erabilerak burmuineko minbizia eragin dezakeela, oso hipotetikoan jarri beharko litzateke aditza, hasiera hasierako ikerketa bat da eta ikerketa gehiago egin beharko dituzte. Dena den, notizia bere tokian jarri nahian Ana Galarraga Elhuyarko ari delitu diogu. Kaixo, Ana, egunon.

A. Galarraga: Kaixo, egunon

M. Etkezortu: Zerekin geratu behar dugu, Ana?

A. Galarraga: Bada, nik uste dut... Nik ez diot inondik inora garrantzia kendu nahi eman duten albisteari, ezta. Baina, bai komeni dela pixka bat bere neurrian jartzea, bestela, klaro normala den bezala, den-denok erabiltzen dugu mugikorra... Bada, horrelako titularrekin bakarrik gelditzen bagara, normala den bezala, denoi pixka bat beldurra sartzen zaigu. Oraingo honetan ere berdina, baina iruditu zaie, bada nola ikerketa sendoa den, komeni dela badaezpada ere, sailkatzea "probable" bezala. Bada, lotura probable bat egon daitekeela.

Ikerketak esaten duena da: egunean 30 minutu baino gehiago erabiltzen dutenengan hamar urtez, % 40 areagotzen dela "glioma" izateko arriskua. Glioma da garuneke minbizi mota bat da. Orduan, hori ikusi dute, 30 minutu baino gehiago erabiltzen dutenak, baina erabilera izango litzateke hitz egitea belarriari itsatsita, ez lehenago aipatutako horiek; Internetera sartzea, mezuak bidaltzea...

Erabilera hain zabaldua dagoen honetan, benetan zaila da efektu hori ondorioztatzea eta are zailagoa... oraindik ez da lortu ikustea, frogatzea benetan uhin horiek zeluletan eraldaketak eragiten dituztela eta, ondorioz, minbizia, glioma kasu honetan sortzen dela. Horregatik esan dute ikerketa gehiago behar direla.

M. Etkezortu: Kaliforniako unibertsitateak esan du ebidentzia nahikorik ez dagoela, baina bigarren arrisku maila eman diote patrikako telefonoari. Lehen taldean frogatutako eragileak daude eta bigarrenean akaso izan dezaketenak, hirugarrenean minbizia-eragileak direla esateko frogarik ez dutenak eta laugarrena minbizia-eragile ez direnak.

A. Galarraga: Eta, gainera, bigarren horretan daude bi kategoria, bat da arrisku handiagoa eta bestea txikiagoa, eta hau dago txikiagokoenen. Orduan, eskala bostekoa balitz, hiruan egongo litzateke. Horrekin batera, pixka bat begiratu dut taldean beste zer gauza dauden, jakiteko zenbaterainoko gauzak diren, asko erabiltzen ditugunak edo gutxi. Bueno bada, talde berean daude, adibidez, ehungintzan lana egitea edo kafea bera, kloroformoa, talko-hautsa, papiloma-birusak, direnak birusak oso ohikoak, inplate kirurgikoak batzuk, polimerikoak eta metalikoak, adibidez nikela edo kobaltua dutenak. Orduan, horien barruan sartu dituzte orain mugikorrak eragiten dituzte eremu-elektromagnetikoak

M. Etkezortu: Zergatik zabaldu dute mezu hau? Jendea beldurtu besterik ez dute egingo.

A. Galarraga: Bada, nik uste dut, jakin nahi delako, gehienbat jendeak interesa baduelako eta mezua oso garbia da. Kontua da gero nola irakurtzen den. Baina nik... Munduko Osasun Erakundeak igorritako prentsa-oharra daukat aurrean eta oso garbia da, jartzen du ez dagoela ebidentziarik, dela bakarrik ikerketa hori aintzat hartzea merezi duelako ez kausa-efekturik frogatu delako. Baita ere esaten du, eta oso interesatea iruditu zait, badago duela hamar urte baino gehiago hasi ziren egiten ikerketa oso zabal bat Europa osoan eta herrialde askotan batera, gauza desberdinei begiratuta gainera, izena duena Interphone. Eta Interphone horren herrialde batzuetako ikerketak batzuk jada plazaratu dituzte emaitzak eta ondorio batzuk ere ateratu dituzte, baina osoa ez. Laster, uztailaren batean, Onchology aldizkari espezializatuan emango dute aurrerapen bat. Hor bai jada ikusiko da askoz zehatzago, askoz ikerketa gehiago kontuan hartuta, askoz esaten dudanean da ehunka, mila-pila bat. Orduan, nik uste dut, itxaron egin behar dugula ea orduan zer esaten den eta bitartean aintzat hartu esan dutena, hau da: litekeena dela, probable, lotura probable bat egon daitekeela mugikorrak erabiltzea eta minbizia mota hori, glioma, izateko arriskua areagotzearekin. Baina ez dagoela kausa-efektu frogatuta.

M. Etkezortu: Kontua da mezua bidalita dagoela mundura eta honek kezka eragingo duela. Egia da ikerketak oso hasierakoak direla eta ikerketa gehiago egin beharko direla gauzak frogatzeko, baina jada mezua bidalita dago. Ez dakigu zer interesarekin edo zergatik, baina bota dute mezua.

A. Galarraga: Nik uste dute interes dela guk daukaguna, guk galdetzen dugu eta normala da zeren egunero erabiltzen dugu, baina, esaten dizut, dago talko-hautsen talde berean edo kafearen talde berean, kafearen kasuan gainera jartzen du maskuriko minbiziarekin lotzen dela, bada, esan dugu; mugikorrak gliomarekin, glioma dela garuneke minbizi mota bat; bueno bada, kafea maskuriko minbiziarekin lotzen da. Aldiz, ikusi da, koloneko minbizian ikusi da kontrako efektua daukala kafeak, alegia, babestu egiten duela koloneko minbizitik. Eta, ez dakit zer nahi dugu, bizitzea horrela dela; gauza batzuk on egiten digute, beste batzuk ez, neurrian...

M. Etkezortu: Beharbada sinplifikatzeko, patrikako telefonoak minbizia eragin dezake? Eragin dezake talko-hautsek edo kafeak eragin dezakeen bezala.

A. Galarraga: Hori da, laburrean esateko hori da.

M. Etkezortu: Ana, plazer bat izan da, segituko dugu hizketan.

A. Galarraga: Eskerrik asko.